

NORGES HØYESTERETT

Den 30. november 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Stabel og Falch i

HR-2016-2440-U, (sak nr. 2016/1873), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Erik Dammen Stoltz)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

HR-2016-2440-U, (sak nr. 2016/1893), straffesak, anke over beslutning:

B (advokat Vidar Lind Iversen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik felles

K J E N N E L S E :

- (1) Saken reiser spørsmål om lagmannsrettens beslutninger om ankenektelse etter straffeprosessloven § 321 andre ledd skal oppheves fordi en statsadvokat var inhabil.
- (2) Ved Oslo statsadvokatembeters tiltalebeslutning 2. mai 2016, undertegnet av statsadvokat Anne Christine Stoltz, ble A og B satt under tiltale blant annet for overtredelse av straffeloven 1902 § 268 første ledd, jf. § 267 første ledd, straffeloven 2005 § 327, jf. § 15, straffeloven 1902 § 271, jf. § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd og straffeloven 1902 § 258, jf. § 257.
- (3) Oslo tingrett avsa 17. juni 2016 dom med denne domsslutningen:

"1. A, født 00.00.1984, frifinnes for tiltalebeslutningens post VII.

2. B, f. 00.00.1985, frifinnes for tiltalebeslutningens post VII.
3. A, født 00.00.1984, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 268 første ledd jf. § 267 første ledd (tre tilfeller), straffeloven 2005 § 327, straffeloven 1902 § 271 jf. § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd, straffeloven 1902 § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd (to tilfeller), straffeloven 1902 § 258 jf. § 257 (seks tilfeller), og straffeloven 2005 § 322 jf. § 321 jf. § 16, til fengsel i 4 – fire – år og 10 – ti – måneder, jf. straffeloven 1902 § 62 og straffeloven 2005 § 79 bokstav a.

Varetekt kommer til fradrag med 235 – tohundreogtrettifem – dager, jf. straffeloven 2005 § 83.

4. B, født 00.00.1985, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 268 første ledd jf. § 267 første ledd (tre tilfeller), straffeloven 2005 § 327, straffeloven 1902 § 271 jf. § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd, straffeloven 1902 § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd (to tilfeller), straffeloven 1902 § 258 jf. § 257 (seks tilfeller), og straffeloven 2005 § 322 jf. § 321 jf. § 16, til fengsel i 4 – fire – år og 10 – ti – måneder, jf. straffeloven 1902 § 62 og straffeloven 2005 § 79 bokstav a.

Varetekt kommer til fradrag med 249 – tohundreogførtini – dager, jf. straffeloven 2005 § 83."

- (4) Begge ble i tillegg dømt til å betale erstatning og oppreisning til en rekke fornærmede.
- (5) Både A og B anket dommen til Borgarting lagmannsrett for så vidt gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for en rekke tiltaleposter og straffutmålingen. A anket også over sivile krav. Ankene ble ikke oversendt samtidig til lagmannsretten, som behandlet dem i hver sin beslutning. Hva gjelder As anke, traff lagmannsretten beslutning 22. august 2016 med denne slutningen:

"Anken nektes fremmet."

- (6) Hva gjelder Bs anke, traff lagmannsretten beslutning 13. september 2016 med denne slutningen:

"Anken nektes fremmet."

- (7) Begge har anket til Høyesterett, og ankene behandles felles i denne kjennelsen. Ankeutvalget nøyter seg med å gjengi de anførselene som har betydning for ankeutvalgets avgjørelse.
- (8) A har anket over saksbehandlingen og lovanvendelsen. Det fremgår av lagmannsrettens beslutning som gjelder Bs anke, at Anne Christine Stoltz Wennersten er ansvarlig statsadvokat. Hun er ekskonen til As forsvarer, advokat Erik Dammen Stoltz. Han har tidligere presisert at det ikke var akseptabelt at hun hadde noen rolle i saken etter at tiltalebeslutningen var tatt ut. Det anses svært uheldig at hun er ansvarlig for rettslige skritt i sakens anledning. Lagmannsrettens beslutning må derfor oppheves.
- (9) B har anket over lagmannsrettens saksbehandling. Hun har ikke fremsatt særskilte innsigelser knyttet til statsadvokatens inhabilitet.
- (10) *Påtalemyndigheten* har fremholdt at lagmannsretten ikke har begått noen saksbehandlingsfeil. Det har tidligere ikke vært noen innvendinger mot statsadvokat Stoltz Wennerstens befatning med saken, selv om dette var kjent før hovedforhandlingen. Saken ble dessuten aktorert av politet, og senere behandling av saken er i stor grad basert på møtende aktors påtegninger. Andre statsadvokater har i statsadvokat Stoltz Wennerstens fravær behandlet oversendelsene i

forbindelse med As anke.

- (11) Høyesteretts ankeutvalg har under saksforberedelsen bedt partene om ytterligere synspunkter på habilitetsspørsmålet og på hvilken betydning en eventuell inhabilitet skal få for de avgjørelsene som er truffet i saken.
- (12) A har fremholdt at statsadvokat Stoltz Wennersten ikke var inhabil på tidspunktet for utferdigelsen av tiltalebeslutningen. Hun var imidlertid inhabil i forbindelse med vurderingen av ankene, selv om hun direkte bare var involvert i medtiltaltes ankesak.
- (13) *Påtalemyndigheten*, representert av en annen statsadvokat, har fremholdt at statsadvokat Stoltz Wennersten først etter at tiltale var tatt ut, ble oppmerksom på at advokat Dammen Stoltz var forsvarer. Det har så langt ikke vært reist noen innsigelser på dette grunnlag. Det er ikke grunnlag for å konkludere med at statsadvokat Stoltz Wennersten er inhabil.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjette ledd. Det vil etter omstendighetene kunne utgjøre en saksbehandlingsfeil dersom den som har opptrådt for påtalemyndigheten, var inhabil, jf. Rt. 2004 side 425 avsnitt 53.
- (15) Straffeprosessloven § 60 første ledd lyder:
- "En tjenestemann som hører til påtalemyndigheten eller handler på vegne av denne, er ugild når han står i et forhold til saken som nevnt i domstolsloven § 106 nr. 1-5. Han er også ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet. Særlig gjelder dette når ugildhetsinnsigelse er reist av en part."**
- (16) Annet punktum – "særegne forhold ... som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet" – oppstiller krav i to retninger. Det må dels vurderes om tjenestemannen subjektivt sett kunne opptre upartisk uten å la seg påvirke av utenforliggende hensyn, og dels hvordan forholdet objektivt sett tar seg ut overfor partene i saken og allmennheten, jf. Rt. 2015 side 1351 avsnitt 19.
- (17) Spørsmålet her er om statsadvokat Stoltz Wennersten, objektivt bedømt, var inhabil til å handle i saken. Etter det opplyste var hun gift med As forsvarer, advokat Dammen Stoltz, i nesten ti år frem til de ble separert i mai eller sommeren 2014, og deretter skilt i april eller mai 2016. Sammen har de tre barn som de deler omsorgen likt for, og som de etter det opplyste samarbeider godt om.
- (18) Etter ankeutvalgets syn utgjør dette et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten til hennes upartiskhet i saker hvor advokat Dammen Stoltz opptre som forsvarer. Det legges i den forbindelse både vekt på at et forholdsvis langt ekteskap er oppløst for kort tid siden, og at de to løpende samarbeider forholdsvis tett om felles barn. Det legges i tillegg vekt på at inhabilitetsinnsigelse er fremsatt, jf. § 60 tredje punktum.
- (19) I dette tilfellet ble A og B tiltalt, og av tingretten domfelt, for å ha vært sammen om en rekke straffbare forhold. Da vil den strafferettslige bedømmelsen av de to på mange punkter bli så vidt lik at statsadvokat Stoltz Wennerstens inhabilitet i den enes sak vil måtte smitte over til også å gjelde den andres sak. Ankeutvalget er derfor kommet til at statsadvokat Stoltz Wennersten var inhabil etter straffeprosessloven § 60 til å behandle både As og Bs saker fra det tidspunkt advokat Dammen Stoltz ble oppnevnt som forsvarer for A.

- (20) Statsadvokat Stoltz Wennersten ga påtegnning til Bs anke, men ikke til As anke som lagmannsretten avgjorde først. Til As anke ga en annen statsadvokat påtegnning, hvilket etter det opplyste skyldtes at statsadvokat Stoltz Wennersten hadde fravær. Sammenhengen mellom sakene og det faktum at det ikke er blitt avkreftet at hun har vært involvert i As ankesak, tilsier at inhabiliteten også rammer den ankesaken i lagmannsretten.
- (21) Det er ikke noe som tyder på at lagmannsretten, da den traff sine beslutninger, var kjent med de forhold som begrunner at statsadvokat Stoltz Wennersten var inhabil. Det foreligger likevel objektivt sett en saksbehandlingsfeil, jf. Rt. 2008 side 1101. Ankeutvalget finner etter omstendighetene ikke å kunne se bort fra at hennes inhabilitet kan ha hatt betydning for lagmannsrettens beslutninger som derfor må oppheves.
- (22) Avslutningsvis bemerker ankeutvalget at statsadvokat Stoltz Wennersten også var inhabil da hun 2. mai 2016 utferdiget tiltalebeslutningen fordi advokat Dammen Stoltz allerede da var oppnevnt som forsvarer for A. Det er imidlertid opplyst at statsadvokat Stoltz Wennersten på det tidspunkt var ukjent med at han var oppnevnt som forsvarer, noe også forsvareren uttrykkelig har lagt til grunn som grunnlag for ikke å ha fremsatt noen innsigelse som rammer tiltalebeslutningen og tingrettens dom. Ankeutvalget kan på denne bakgrunn ikke se at inhabiliteten den gang kan ha hatt betydning for tiltalebeslutningens innhold. Det samme må gjelde tingrettens dom, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Så langt ankeutvalget har kunnet bringe på det rene, har statsadvokat Stoltz Wennersten ikke handlet i saken mellom utferdigelsen av tiltalebeslutningen og tingrettens dom.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens beslutning 22. august 2016 oppheves.
2. Lagmannsrettens beslutning 13. september 2016 oppheves.

Ingse Stabel
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Riktig utskrift: